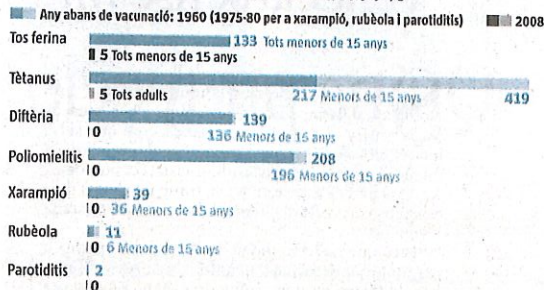

Tendències

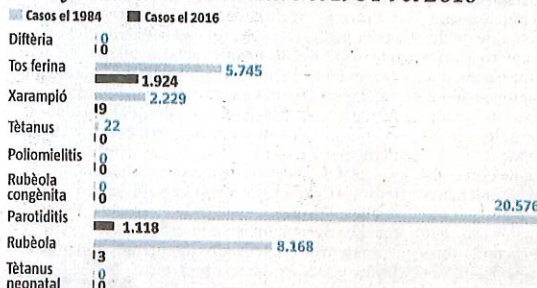
Solidaritat i responsabilitat

La mortalitat s'ha reduït més del 99%

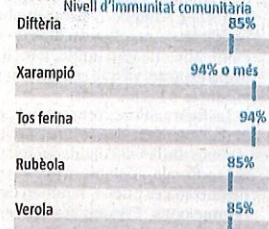

FONT: Generalitat de Catalunya

La diferència de casos entre el 1984 i el 2016

La immunitat de grup necessita més cobertura alta

Salut sospita que hi ha escoles que es resisteixen a vacunar

La concentració d'alumnes sense protecció podria generar brots d'infeccions gairebé eliminades

ANA MACPHERSON
Barcelona

Salut sospita que hi ha diversos centres escolars on es concentra un nombre elevat de nens sense vacunar.

La cobertura vacunal a Catalunya, com a tot Espanya, és molt alta, "però, si s'agrupen persones no vacunades, la immunitat de grup desapareix. Si algú té contacte amb un dels microorganismes que causen aquestes infeccions de què ens protegem, la malaltia correrà com la pólvora. Generaran brots", afirma Joan Guix, secretari de Salut Pública.

Les vacunes que corresponen a edats escolars s'ofereixen a l'escola. Són hepatitis A, meningococ C, varicel·la si no estan vacunats de petits, papil·loma humà només a les nenes i diftèria i tètanus als més grans. Cada any, des del centre d'assistència primària de la zona, es demanen les llistes dels alumnes de sisè de primària i segon d'ESO per preparar la cita i demanar als pares les autoritzacions corresponents.

Però, si les escoles no proporcionen les llistes, no hi ha manera d'organitzar la vacunació, ni demanar autorització als pares, ni explicar-los la importància que s'immunitzi els seus fills. Tampoc no hi ha manera de saber en quina mesura aquests alumnes estan protegits com la resta de la població. I aquesta és l'acció de resistència que Salut ha detectat en alguns centres.

"Quan analitzem les taxes de vacunació àrea bàsica per àrea bàsica no trobem cap variació

apreciable. No veiem nens no vacunats. El problema és que en aquestes escoles hi ha nens de diferents àrees bàsiques i, a més, la majoria té doble cobertura, pública i privada, de manera que es podrien vacunar en la medicina privada, a la qual també facilitem vacunes, sense que hi consti. Des de la medicina privada no poden introduir les seves dades en el registre general d'històries clíniques. Així doncs, estem a cegues", reconeix Joan Guix.

De moment, no han pogut demostrar que els alumnes no es vacuin en aquestes escoles —especialment, una situada a Bellaterra del grup Waldorf Steiner, amb la qual aquest diari no ha pogut parlar perquè està tancada per vacances— ni que això formi part de l'ideari d'aquests centres,

Catalunya prepara un registre que permetrà saber la taxa de nens immunitzats en cada escola

seguidors de l'antroposofia. A l'escola de Bellaterra, com a seguidors d'aquesta filosofia fundada per Rudolf Steiner ara fa 100 anys, l'ideari es resumeix en "una pedagogia fonamentada en el respecte a cada individualitat i el seu desenvolupament, amb una observació atenta de l'adult que l'acompanya en les seves necessitats més profundes i específiques". Res sobre vacunes. Però sí que hi ha molt recalcamen en

les decisions individuals.

La sospita, que no denúncia, va arribar al Col·legi de Metges de Barcelona. Persones properes a una d'aquestes escoles asseguren que hi havia molts nens sense vacunar i que aquesta actitud connectava amb l'ideari. Fins i tot es va arribar a estudiar si hi havia casos d'infecció no declarada (és

obligatori fer-ho). El col·legi professional va mantenir contactes amb metges vinculats a l'escola per recordar-los que el seu deure és facilitar i informar sobre la vacunació i el contrari és mala pràctica. I van recórrer a les autoritats sanitàries i educatives perquè estiguessin al corrent que hi ha una possible borsa de no vacu-

nats i perquè actuessin en conseqüència.

"La literatura científica fa anys que declara aquestes escoles com llocs d'origen de diversos brots importants en diferents parts del món, com els Estats Units, Àustria, Suïssa i Holanda", explica el catedràtic d'Epidemiologia Antoni Trilla. "I l'Agència de Protec-

QUÈ HA PASSAT AMB LES MALALTIES PREVENIBLES

Eliminades

A més de la verola, erradicada el 1980, la pólio, la diftèria i la rubèola han quedat eliminades gràcies a la vacunació entre el 1984 i el 2016.

Més de 33.000 d'evitades

Es calcula que més de 33.000 infeccions infantils s'eviten cada any d'aquesta manera.

Galteres i xarampió

Els casos de galteres a Catalunya han passat de 20.500 el 1984 a 1.118 el 2016. Els de xarampió, de 2.200 a 9.

18 encomanats

Una persona amb xarampió pot encomanar entre 12 i 18 persones. Cada grip, uns 4.

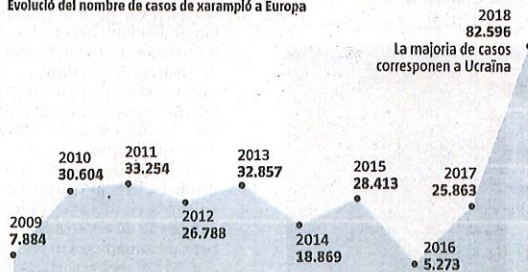
Els riscos de vacunar són milers de vegades inferiors als de la malaltia

1 de cada 1.000.000 com a complicació de la vacuna

1 de cada 1.000 pel xarampió

Casos de xarampió a Europa

Evolució del nombre de casos de xarampió a Europa

LA VANGUARDIA

ció de la Salut del Regne Unit va declarar el 2013 les escoles Steiner "d'alt risc" i les definia com "comunitats no vacunades". Segons l'agència, aquestes escoles plantegen riscos directes per als nens que són a dins i per a la comunitat circumdant.

Segons la informació científica publicada sobre el tema, en aquestes escoles, més que declaradament antivacunes, es plantejaven dubtes sobre si no és millor la immunització natural. Fins i tot algun brot sonat va derivar de festes organitzades a fi d'encomanar naturalment els nens amics. "A més, són freqüents els intercanvis d'alumnes d'altres països, de manera que encara hi ha més risc d'extensió", indica Trilla.

L'Agència de Salut Pública es va posar en contacte amb alguna d'aquestes escoles amb la mediació del Departament d'Educació. Els van explicar la rellevància de mantenir un determinat percentatge de vacunats en la comunitat

Quan hi havia pólio i rubèola

■ Els estudiosos del fenomen antivacunes creuen que, al marge de modes alternatius, el problema de base és que bona part de les societats riques han oblidat com era el món quan no hi havia vacunes fa 50 anys. "Els nostres pares ens van vacunar sense dubtar-ho perquè havien vist de prop nens ficats en pulmons d'acer o amb greus atrofies a les cames a causa de la pólio, el Zika de fa 40 anys. O nens sords per la rubèola. O nens greument afectats per una encefalitis o una pneumònia per un xarampió. Sense UCI pediàtrica on anar", relata Antoni Trilla, catedràtic d'Epidemiologia de la UB. "No són una broma".

Però els pares d'escolars actuals no n'han vist mai cap cas. És possible que la majoria dels pediatres tampoc. Una molt baixa percepció de risc per incomparança de la infecció permet a molta gent desentendre's i fins i tot fixar-se en els problemes que poden comportar les vacunes, sense tenir a mà l'escala del que estan mesurant. Per exemple, la vacuna del xarampió pot produir encefalitis. "Un risc d'un cas per cada milió de vacunats. Però el risc de patir encefalitis en passar un xarampió és d'un per cada mil", explica Carmen Cabezas, subdirectora de promoció de la Salut en l'Agència de Salut Pública. "En els propers anys veurem com es redueixen els casos de cèl·lules i els càncers de fetge per hepatitis B, i també com cau l'incidència del càncer de cèrvix causat pel papil·loma", assegura Antoni Trilla. "Per les vacunes".

tatge de vacunats en la comunitat perquè la protecció de grup sigui efectiva i així els nens que no es poden vacunar (immunodeprimits, al·lèrgics a l'ou i d'altres) no tinguin risc que circulin aquests virus. Des de l'escola van sostenir que el seu ideari no és antivacunes i no les rebutgen, que és qüestió d'opinions individuals, expliquen des de Salut Pública.

Calia fer alguna cosa més. Els experts en prevenció estaven convençuts que es tractava d'un risc real. D'aquí ha sorgit la proposta de crear un registre en què constin les vacunes administrades i el nom de l'escola. D'aquesta manera, encara que no se sàpiga quins nens estan vacunats o no, sí que es podrà conèixer la taxa de vacunació i mesurar el risc real que hi hagi un brot en alguna escola.

Una altra de les mesures que es volen posar en marxa és una via perquè la medicina privada pugui introduir les dades de vacunació al registre general i d'aquí puguin passar a la història clínica del menor, cosa que ara és impossible perquè els privats no tenen accés a aquest document clínic del sistema públic.

Una intromissió en la llibertat individual? Van consultar el Comitè de Bioètica de Catalunya, que ja havia emès diversos informes sobre vacunació i, en aquest cas, es va mostrar a favor que la informació sobre la taxa de vacunació d'una escola sigui un dret dels pares i mares que porten els seus fills al centre (més informació a l'article adjunt).

"Aquests nens no viuen aïllats, van a la piscina, al súper, al parc. El risc de contagi no només és per a ells, sinó també per als vacunats amb una sola dosi, adults no vacunats, i aquells que no poden fer-ho", insisteix Trilla. Els pitjors brots de xarampió en països com Ucraïna es deuen a la guerra i la impossibilitat d'immunitzar els nens adequadament. "Però alguns dels pitjors brots de França neixen en aquestes escoles, com va passar fa cinc anys, i des d'allà es van estendre les infeccions", recorda l'epidemiòleg.

"Benvingut sigui el registre que prepara Catalunya, però hem d'avançar cap a un registre electrònic de vacunes que sigui fàcilment accessible en qualsevol país. No sembla d'aquest segle la cartilla de vacunació en paper", conclou Trilla.

Recomanacions del Comitè de Bioètica de Catalunya sobre vacunes

Quina protecció té la meva escola?

A. MACPHERSON Barcelona

El Comitè de Bioètica de Catalunya defensa que les mares i els pares tinguin dret a conèixer la seguretat de les escoles davant les malalties que poden prevenir-se amb les vacunes sistemàtiques.

El CBC va emetre a començaments de juliol unes recomanacions sobre la vacunació, a petició d'experts en salut pública. Entre elles, considera que "la taxa anual de cobertura vacunal de les escoles, amb dades agregades i amb garantia de l'anonimat dels individus, hauria de ser pública i de fàcil accés per als ciutadans".

Defensa aquesta informació per a les famílies, de la mateixa manera que els centres escolars informen sobre les condicions d'higiene o l'alimentació que reben els seus fills al centre. D'aquesta manera, el comitè empara èticament les mesures que la Generalitat adopti perquè sigui possible obtenir aquesta informació sobre la taxa de vacunació de cada centre escolar, així com el dret de les famílies a conèixer les dades com a part de la informació de la qualitat de l'escola.

En les seves recomanacions també es posa èmfasi en la responsabilitat dels professionals sanitaris entorn de les vacunes. "Qualsevol valoració incerta o no fonamentada d'un o una professional sobre la conveniència d'administrar les vacunes incloses en el calendari vacunal es pot qualificar de mala pràctica", s'afirma.

Per això es demana als col·legis professionals, especialment de metges i d'infermeria, que incorporin normes específiques que permetin corregir els col·legisats que no respectin aquest deure. I afirmen que aquestes entitats "tenen el deure

re i la legitimitat moral per qualificar de mala pràctica la falta d'informació veraç sobre la vacunació o el fet de desaconsellar-la si no hi ha cap motiu per fer-ho".

"Ningú no pot al·legar ignorància, qualsevol professional sap que si baixen els nivells de protecció tenim un problema greu i el desistiment en aquest cas és una mala pràctica, un greu cas d'insolidaritat, perquè es posa en perill altra gent que no ha participat de la decisió. Una frivolitat", afirma el president del Col·legi de Metges de Barcelona, Jaume Padrós.

Desaconsellar les vacunes hauria de ser considerat mala pràctica en medicina i infermeria

Als col·legis de metges, assegura, es vigilen aquestes pràctiques.

L'exercici de transparència sobre els nivells de vacunació que es demana a les escoles s'estén en les recomanacions del CBC als centres sanitaris de primària, els hospitals o els sociosanitaris. "La taxa de vacunació i el grau d'immunitat del centre s'ha d'incloure als indicadors de qualitat i de seguretat del pacient". I aquesta informació hauria de ser accessible.

Les recomanacions fan ressaltar que el 20% dels casos de xarampió registrats corresponen a personal sanitari, especialment exposat i alhora possible gran difusor d'aquestes infeccions que poden resultar gravíssimes, sobretot a persones immunodeprimides.

El Comitè de Bioètica apel·la a les autoritats de salut però també i de manera especial a les d'educació perquè divulguin de forma activa la importància de complir el calendari vacunal.

Sobre la possibilitat d'obligar a vacunar, el CBC es manté en la seva preferència per "la persuasió", tot i que considera perfectament legítim exigir la vacunació en una situació de perill per a poblacions vulnerables.

Uns pels altres
Per tenir immunitat col·lectiva cal que es vacuin fins a un 95% dels nens, segons la malaltia

LUIS TATO